

Komedianterne : farce i 2 akter med körer och kupletter

Blanche, August,

81 F a z Teatern, Svenska. 28

KOMEDIANTERNE.

FARCE I TVÅ ARTER MED KÖRER OCH KUPLETTER

AF

AUGUST BLANCHE.

STOCKHOLM.

ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

KOMEDIAN
PERSONER:

SJÖVALL, Theater-Föreståndare i landsorten.

ÖLANDER,

GRIP, } Aktörer vid hans Theater.

EK,

GRÅSTRÖM, rik Garfvare från Westervik.

THEODOR, hans son, anställd vid Sjövalls Theater.

JOSEPHINE, Sjövalls dotter.

KÄLLARMÄSTARN i Wimmerby.

EN MACHINIST, En Fruntimmersröst, AKTÖRER
och AKTRISER, KYPARE, THEATERPUBLIK i
Wimmerby.

Scenen är i Wimmerby.

FÖRSTA AKTEN.

En stor Vårdshussal i Wimmerby med fond- och sidodörrar.

FÖRSTA SCENEN.

SJÖVALL, ÖLANDER, GRIP, EK, THEODOR, AKTÖRER VID
SJÖVALLS TRUPP.

SÅNG N:o 1.

Chör.

Hög och sann konstnärlig anda
Rådande är i vår trupp,
Ifrån Ystad till Haparanda
Maken får man leta upp.

SJÖVALL.

När någon tragisk role jag förer ut
Och när jag rasar, sprider kring mig döden,
Publiken straxt i tårar flödar,
Och störtar se'n på dörren ut.

Chör.

D'ä' sannt, publiken störtar ut.

SJÖVALL.

I komedin jag är som eld i krut.
Blott jag mig visar, får publiken roligt,
Publiken flinar, grinar så otroligt;
Jag ser så äkta komisk ut.

Chör.

D'ä' sannt, han ser rätt komisk ut.

SJÖVALL.

Blótt man mitt namn uppå affischen läser
I en af mina större pjeser,
Man om biljetter tränges och slåss så man kan dö,
Och vore man i Stockholm, man ställde sej i kö.

Chör.

Ja visst, man ställde sej i kö.

SJÖVALL.

Mitt snille, min talang nog alla menskor känna,
Jag skördat nog af jubelropens klang.
Man skulle hästarne från vagnen spanna,
Om blott jag hade hästar och dito vagn.

Chör.

Hög och sann konstnärlig anda
 Rådande är i vår trupp.
 Ifrån Ystad till Haparanda
 Maken får man leta upp.

SJÖVALL. Ja, mina barn, träden i mina fotspår
 och vi skola tillsammans bilda ett snilleförbund, som
 Europa skall hafva sina ögon fästade på . . . ja, jag
 har fört er från stad till stad, från seger till seger.

ÖLANDER (*infallande*). Och från möjligheten att
 någonsin få ut vår aflöning.

SJÖVALL. Herr Ölander! ni är en oförnöjd men-
 niska.

ÖLANDER. Är jag oförnöjd? . . . jag har ju på
 två hela veckor inte fått ut så mycket som en skilling
 en gång . . . jag har blifvit mager, tunn och genom-
 skinlig som en transparent.

SJÖVALL. Så skall en äkta konstnär vara . . .
 öppen och eterisk.

ÖLANDER. Visserligen . . . man bör tvers igenom
 honom kunna skåda himmelen och jorden . . . det kan
 man snart med mej . . . men det värsta är, att fast jag
 är theaterns pernoble, så har jag knappast rocken på
 kroppen.

SJÖVALL. Herre! för de röler ni spelar behöfves
 ingen egen rock . . . ni begagnar ju theaterns kosty-
 mer,

ÖLANDER. Vackra kostymer! . . . de hålla knappast att ta uti en gång . . . bara man gör en större gest, som är så nödvändig i tragedin, så lossnar ärmarne, så man ser ut som ett spektakel.

SJÖVALL. Det är jag som alltid predikat, lyxen i kostymer och dekorationer undergräfvat den sanna konsten . . . vi gifva ju till det mesta stycken från den klassiska forntiden . . . i denna enkla forntid visste man knappast hvad kostymer va . . . betrakta dessa odödliga verk, som målaren och skulptören skänkt efterverlden, dessa klassiska statuer i marmor och bronz.

ÖLANDER. Ja, i det fallet bli vi snart lika klassiska allesammans.

SJÖVALL. Herre! tänker ni ställa till myteri bland min trupp? . . . betrakta era kamrater . . . jag vill nästan svära på, att de allesammans ha sina löner innestående hos mig.

GRIP (*häftigt*). Ja, det ha vi visst det.

DE ÖFRIGE AKTÖRERNE. Ja, Gudnäs.

SJÖVALL. Ja, hvad var det jag sa? . . . det hade jag kunnat svära på . . . men har någon enda af dem på en hel vecka sagt ett enda ord till mig?

ÖLANDER. Hvad jag vet, så inte är det maten som tystat munn på dem.

SJÖVALL (*fattar Theodor vid handen och leder fram honom*). Mina Herrar! betrakta denna förhoppningsfulla yngling . . . för tre månader sedan stod han i kryddbod . . . nu fyller han alla hjelterolerna vid min

theater . . . en sådan Wallenstein får man leta efter . . . För att följa min theater, har han rymt från sin fädernestad, lemnat Westerviks fredliga murar, öfvergifvit sin egen far, södra Sveriges rikaste garfvare . . . och detta allt af kärlek för konsten . . .

ÖLANDER (*af sides*). Eller af kärlek för Direktörns dotter.

SJÖVALL. Denne unge man, bildad i min skola, har beredt min theater en mängd goda hus och han har icke pockat på så mycket som en half recett en gång . . . när talangen är förenad med oegennyttan, liknar den solen, som strålar öfver jorden, utan att ta betalt för det . . . Och för resten, min kära Ölander, så är ni en oordentlig människa . . . ni spelar, ni dricker . . .

ÖLANDER. Jag? . . . Jag sitter kanske någon qväll och spelar Sex äss om en liten toddy . . . men nu vill ingen spela med mig mer, när jag aldrig har något att betala med.

SJÖVALL. Nästan hvar afton är ni drucken.

ÖLANDER. Ja, det är för det jag nästan alltid är fastande när jag börjar dricka.

THEODOR (*till Sjövall*). Men, bästa farbror, hvad skulle vi i Wimmerby att göra?

SJÖVALL. Denna stad är kär för mitt minne . . . här dog min hustru, fru Antoinette Sjövall, född Hulling . . . ni skulle ha sett henne såsom Ratibor i Herrman von Unna . . . ni skulle ha sett henne i det ögonblick då hon tömde giftbägaren.

ÖLANDER. Hon var van att tömma bägaren, hon.

SJÖVALL. Och för resten, hvad skall jag göra? I alla de större städerna äro theatrarna upptagne . . . Och för öfrigt anser jag det för min kallelse, att gifva de här småstäderna ett sublimare begrepp om den högsta af alla konster. Jag vill föra in i Wimmerby en finare bildning, en ädlare smak.

ÖLANDER. Men hvar ska vi spela? här finns ju ingen theater.

SJÖVALL. Såg ni inte ladan vid stadsporten? Om somrarne begagnas den till stall.

THEODOR. Uppträda i en lada, i ett stall? . . . det är förfärligt.

ÖLANDER. Var lugn, unge man! ladans vanliga innevånare få nog äta sina mål ordentligare än vi.

SJÖVALL. Som sagdt är, der uppreser jag min theater på en grundval af sex stora bockar, som jag får låna af Magistraten.

GRIP. Men hvar ska vi göra af hästarne då?

SJÖVALL. De få stå kvar . . . Vi bygga theatern öfver dem.

ÖLANDER. Det var bra det, så ha vi några som hjälpa publiken att stampa.

EK. Men hvar ska vi få publik ifrån? . . . Alla menniskor ska väl stad och se på lindansaren som har två markattor och en apa att visa.

SJÖVALL. De fördömda markattorna! Och apan se'n! Det är inte för första gången en apa dragit sånggudinnorna vid näsan.

THEODOR. Det var det värsta af allt.

SJÖVALL (*efter någon stunds funderande*). Vänta . . . jag har fått en ljus idé . . . en idé, som skall fylla hela salongen, trots alla världens apor och markattor . . . Theodor, sätt dej och skrif affischen . . . jag ska diktera.

(*Theodor sätter sig vid bordet och fattar pennan.*)

SJÖVALL (*dikterande*). Med högvederbörligt tillstånd gifver undertecknad i dag på stora Theatern i Wimmerby för första och sista gången: Vestas tempel eller gässen på Capitolium, tragedi i fem akter och femton tablåer, med körer, kupletter, melodramer, fäktningar, nationaldansar och bengaliska eldar m. m. af Alexander Sjövall, theaterdirektör och författare till Rövvarbandet i Skinnarviken med flere större tragedier, som alla med den eklatantaste framgång varit gifna, å de flesta theatrar i Europa.

ÖLANDER (*afsidet*). En ny Alexander Dumma . . .

SJÖVALL (*fortfarande*). "I sista tablån komma tvänne gäss flygande från Capitolium, för att bekransa de älskande" . . . Jag hoppas det der skall göra effekt i tragedien . . .

THEODOR. Men vore det inte bättre att begagna svanor?

SJÖVALL. Duger inte . . . Gåsen har större popularitet . . . Skrif vidare med stora bokstäfver: "Spektaklet gifves till förmån för en fattig enka med elfva barn, af hvilka det äldsta nyss fylldt 7 år" . . . Det der bör ta' skruf, menar jag . . . man vädjar

aldrig förgäfves till människokärleken, notabene, så länge den är på modet . . .

THEODOR. Men bör man inte lägga till något om redovisning eller om sättet för recettens fördelande? . . .

SJÖVALL. Behöfs inte . . . sådana småsaker fråga aldrig våra moderna välgörare efter.

ÖLANDER. Det der är godt och väl, men minsann jag vet, hur vi ska få oss middag i dag.

SJÖVALL. Att inte veta hvad som skall ske, just deri ligger människans högsta lycksalighet.

ÖLANDER. Källarmästaren här i Wimmerby, som vi tagit in hos, har visserligen fyra hus i stan och fyra potatisland; men han ska vara en riktig snålvarg och hade han varit hemma när vi kommo, så hade vi säkert fått stanna qvar på gatan . . . jag tittade nyss in i köket . . . de höllo just på att förvälla risgryn derinne . . . superba risgryn . . . men vipps kom hushållerskan emot mig och sa': . . . det här är inte för komedianter, sa' hon, och derpå slog hon igen köksdörren midt för min näsa.

SJÖVALL. Herre, ni är en krass materialist.

ÖLANDER. Är jag krass? . . . det kan ingen se på mej . . . nej, jag säger upp mitt kontrakt, jag härdar inte ut längre . . . det står inte i mensklig makt att vara pere noble för Tio Riksdaler Riksgäldssedlar i veckan.

SJÖVALL. Ni har fått åtta recetter på ett enda år.

ÖLANDER. Åtta ja . . . men alla åtta inställdes i brist på folk . . . recetter i såna städer som Skanör, Falsterbo, Hjo, Sköfde et cetera, kan man begära att få folk der! . . . Direktörn har mej så godt som för ingenting.

SJÖVALL. Tror ni inte att skjutsen kostar något?

ÖLANDER. Vacker skjuts . . . första året fick jag skjuts efter tre fjerndels häst . . . nu har ni dragit in en fjerdedel och jag måste åka efter half häst . . . nå, det går derefter också.

SJÖVALL. Fan må vara Theaterdirektör!

ÖLANDER. Det behöfs inte, för det kan nog vara ett litet helvete ändå.

SJÖVALL. Men äran, menniska! äran att vara vid min theater! . . . Vet ni hvad Hjortsberg sa', när han för tio år sedan reste genom Wimmerby och såg mig som Polykarpus i Kronfogdarne? . . . Sjövall, sa' han, ni är den störste skådespelare i Sverige, sa' han . . . näst er, svarade jag blygsamt . . . Jag tillbjöd honom engagement vid min theater . . . Vet ni hvad han sa då, jo, Sjövall, sa' han, jag vill heldre vara den första i Stockholm än den andra i Wimmerby, sa' han. . . . *(pathetiskt)* Hjortsberg! Talma! Shakespeare, J hädangångne mäktiga andar, J strålen nu bland stjernorna deruppe . . . hur länge skall gubben Sjövall gå qvar och stulta här på jorden! . . .

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. JOSEPHINE (*utifrån*).

JOSEPHINE. Nå, hvad spela vi i afton?

SJÖVALL. Vestas tempel, mitt barn!

JOSEPHINE. Tragedier! . . . aldrig annat än de välsignade tragedierna!

SJÖVALL. Josephina! hvad vågar du säga? din fars egen tragedi.

JOSEPHINE. Förlåt mej, söta pappa . . . men det är tråkigt i alla fall, med all respekt för gässen på Capitolium.

SJÖVALL. I landsorten duger ingenting annat, än tragedier, det vet du . . . komedien bryr sig inte om . . . kommer ni ibåg när vi spelte "Ett glas vatten" i Borås? . . . hur stod det dagen derefter i Tidningen? Jo, så här stod det: Utom det att titeln: "Ett glas vatten" aldrig kan vinna några sympathier i Borås, så får redaktionen förklara, att alla komedier och lustspel borde aflysas, emedan det är skamlöst att narra hederlige Boråsare att skratta och grina som solvargar. Deremot förorda vi på det högsta alla slags tragedier och isynnerhet sådana, hvari röfvare förekomma. Så skrifver Boråsarn, och Boråsarn har rätt.

JOSEPHINE. Men ingen begriper ju Vestas tempel . . . ingen menniska förstår pappas tragedi.

SJÖVALL. Just deri ligger knuten, mitt barn . . . det obegripliga, det är just det sublima, ser du, ty allt hvad man inte begriper, det anser man för sublimt.

JOSEPHINE. Nå, behöfs någon repetition?

SJÖVALL. Nej . . . fast vänta . . . det kan inte skada att repetera sista tablåen . . . Herr Ölander kommer alltid af sig i tyrannens roll . . . Herre! ni ligger af er . . . ni går baklänges.

ÖLANDER (*träder häftigt fram till Sjövall*). Går jag baklänges, herre! . . . Jag är en prydnad för scenen, så stod det i Norrköpings tidningar.

SJÖVALL (*föraktligt*). Ni? . . . Har ni sett mig i Maria Stuart? (*Ölander ger ett nekande tecken*) Då har ni inte sett något heller.

ÖLANDER. Nej, jag har inte sett något heller . . . Men ni har alltid intrigerat emot mig, herre! . . . Minns ni Grenna, der vi spelte Hernani, herre? jag spelte Carl V och blef inropad. Men när jag skulle in, så hade ni spikat fast min rock vid en sidokuliss, herre! . . . Och när jag kom in på scenen, så hade jag Carl den Stores graf på ryggen, herre! (*med gråten i halsen*) Och jag såg ut som ett spektakel, herre!

SJÖVALL. Plats för repetition . . . femte akten, femtonde tablån, första scen (*tager från bordet en stor pappersrulle och ögnar deruti*).

THEODOR (*till Josephine*). Du har inte sagt mej ett enda ord på hela dagen.

JOSEPHINE. Eh Aktris får lof att väga på sina ord.

THEODOR. Men en enda blick åtminstone.

JOSEPHINE. Hon måste äfven hushålla med sina blickar.

SJÖVALL. Vi borde kanske ha in våra öfriga damer.

JOSEPHINE. De äro alldeles uttröttade efter den långa och besvärliga resan.

SJÖVALL. Godt! nå plats mitt herrskap! (*läser i manuskriptet, hvarunder Aktörerne ordna sig till procession*) "Scenen är Vestas tempel, till höger Gudinnans bild, till venster ett fönster, hvari fullmånan synes, Vestas prester och prestinnor inkomma två och två med palmer i händerna och dok på hufvuna!" Vestas prestinnor få begagna samma dok som i Korsfararne . . . Processionen sätter sig i rörelse . . . de älskande gå sist . . . marsch, mitt herrskap!

(*Gnolar på en marsch. — Sujetterna marschera två och två ett hvarf öfver theatern, hvarest de gruppera sig på ena sidan. Theodor och Josephine, som sluta processionen, ställa sig på andra sidan midt emot de öfrige.*)

SJÖVALL (*läser*). Sedan processionen stannat, börjas kören . . . den behöfs inte repeteras . . . Astolf börjar.

THEODOR (*deklamerande*).

"O Kunigunda! O hvad fröjd och lycka!

Jag får dig då som brud i mina armar trycka!"

SJÖVALL (*afbrytande*). Håll! det går nog ändå . . . låt oss hoppa öfver Astolf och Kunigunda . . . Pass på, herr Grip . . . Öfverste presten framträder.

GRIP. Men, herr Direktör, hvad skall jag ha på mej som öfverste prest?

SJÖVALL. Samma mantel som i Sylla.

GRIP. Men den är ju röd . . . inte går det an.

SJÖVALL. Men fodret är hvitt . . . vänd ut och in på den. Det är detsamma, bara det går.

GRIP (*ställer sig midt emot Theodor och Josephine deklamerande*).

"J unga älskande, som lifvets stormar trotsat,
Som er igenom skär och klippor lotsat,
Å Gudars vägnar jag välsignar er
Och åt hvarandra jag er ger.
Men tyst, jag någon komma ser."

SJÖVALL. Sköna tanke! . . . Pass på, herr Ölander . . . tyrannen störtar in.

ÖLANDER. Hvad skall jag få för kostym?

SJÖVALL. Den gamla vanliga.

ÖLANDER. Hvilken?

SJÖVALL. Christian Tyranns kröningsmantel vet jag.

ÖLANDER. Den åto ju rättorna upp i Falköping . . . det är för märkvärdigt, hvar vi komma, så uppstår det en allmän hunger.

SJÖVALL. Tag något annat då . . . det är detsamma, bara det går.

ÖLANDER (*träder emellan Grip och de älskande*).

"Håll! håll! vid Jupiter! jag sliter er förening."

SJÖVALL. Duger inte, herr Ölander . . . mera verve, mera aplomb . . . så här skall det låta . . . *(deklamerar med styrka och slår ut begge armarne)* "Håll! håll, vid Jupiter!" . . . så skall det vara . . . man måste skrika, om det skall göra effekt i tragedien . . . Om igen, herr Ölander!

ÖLANDER *(deklamerar hårdare)*.

"Håll! håll, vid Jupiter! jag sliter er förening!
Den är ej min och Gudars mening.
Du är ej mer min son, ty det bedyrar jag.
Säg vill du gifta dig emot din faders vilja?
Du måste dig från denna qvinna skilja,
Och det just nu på denna fettisdag."

SJÖVALL. Sköna tanke! Gud vet hvad jag tänkte på när jag skref det der!

ÖLANDER. Nog vet jag hvad jag tänker på, när jag deklamerar det . . . Ack du barndomens, simlor-nas och mandelmassans oförgätliga, evigt flygtade tid!

SJÖVALL. Tyst! . . . det hör inte till pjesen.

ÖLANDER. Nej, Gudnås, det hör inte till pjesen men nog hör det till tragedien.

SJÖVALL. Pass på, nu rusar kungen in, det vill säga jag, åtföljd af vakt *(går fram och lägger handen på Ölanders skuldra)*.

"Omensklige tyrann och fasansfulle far!

Säg, vill mot eget blod så hemskt och grymt du rasa!

Du fyller menniskor och Gudar upp med fasa.

I häkte honom sätt, som ingen-dager har.

Blodtörstige despot! från Gudars boning gack!

Vakt! smid hans arm i jern! sätt på hans fot en black!

Sköna tanke! . . . på det här stället har jag alltid knipit publiken! . . . Shakespeare skulle afundats mej denna tanke . . . Shakespeare var ungefär vid min ålder när han skref sin Richard III . . . Ack, om han hade lefvat än!

ÖLANDER. Då hade herrarne varit lika gamla!

SJÖVALL. Men för tusan, tiden lider . . . Skynda till ladan och förvandla henne till ett sånggudinnornas lysande tempel.

Chör.

Sann och hög konstnärlig anda

Rådande är i vår trupp.

Ifrån Ystad till Haparanda

Maken får man leta upp.

(Vid slutet af Chören aflägsna sig alla, utom Theodor och Josephina.)

TREDJE SCENEN.

THEODOR. JOSEPHINE.

THEODOR. Jag måste tala med dig ett ord, goda Josephina.

JOSEPHINE. Är du säker på att det stannar vid det?

THEODOR. Du vet att det endast var för din skull jag gaf mig till Theatern och öfvergaf min gamla far . . . kanske har jag nu förlorat hans kärlek, hans . . .

JOSEPHINE (*sätter handen för hans mun*). Tyst, det der kan jag utantill . . . du vill börja med dina meriter igen . . . det är det vanliga en karl börjar med, när han vill göra sig intressant.

THEODOR. Om du visste hvad jag lider . . . det är mig omöjligt att lefva utan dig.

JOSEPHINE. Detsamma sade du i påskas . . . och ändå lefver du än . . . jag har ju sagt dig en gång för alla, att jag aldrig blir din hustru utan din fars samtycke.

THEODOR. Ja, jag skall skynda till honom igen . . . jag skall kasta mej för hans fötter, liksom nu. (*Knäfaller för henne och fattar hennes händer.*)

JOSEPHINE. En son vid sin fars fötter . . . vet du, det der är något så sällsynt, att om du gjorde knäfall för din far, så skulle gubben bestämdt tro, att du bara ville narra omkull honom.

THEODOR. Jag skall kyssa hans begge händer liksom nu. (*Kysser häftigt hennes händer.*)

JOSEPHINE. Åja, du bär dej inte så illa åt, för att ha varit så kort tid vid theatern.

THEODOR (*uppspringande*). Jag skall falla honom om halsen (*vill omfamna henne*) liksom nu.

JOSEPHINE (*skjuter honom ifrån sig*). Nej, håll min son . . . det går jag inte in på.

THEODOR (*häftigt*). Du tar lifvet af mej!

JOSEPHINE. När en qvinna tar lifvet af en karl, så borde hon aldrig plikta mer än half mansbot.

(Med ömhet) Stackars gosse! (lägger sin hand på hans skuldra) du vet ju att jag håller så mycket af dig.

THEODOR (trycker hennes hand till bröstet). Du lyfter mig till himlen igen!

JOSEPHINE. Det är mycket lätt att lyfta en karl till himlen; men det är nästan omöjligt att hålla honom qvar der.

THEODOR. Det ginge väl an, om inte min far hyste en sådan ovilja mot allt hvad theater heter.

JOSEPHINE. Nå, så öfvergif theatern då . . . hvad har du der att göra? . . . blir man der ingenting utmärkt, så är det så godt att vara derifrån . . . der finns ingen lycka, ingen frid . . . lyckans hjul trillar ned genom falluckorna och friden sveder sina vingar på ramfen. Gud nås, vi ha inte så roligt vid theatern som man tror. Blif du derföre Kryddkrämare i Westervik, der blir du inte uthvisslad, så länge du ordentligt betalar dina kontributioner.

THEODOR. Men då förlorar jag ju dej . . .

JOSEPHINE. Tro mig, äfven jag längtar från theatern . . . Ser du, min vän, hvarje hushåll är också ett slags theater, som visserligen går på lott, men betalar fullt ut, om Direktionen är god . . . en sådan theater har jag många gånger drömt om och då, ditt brushufvud, tyckte jag alltid, att du var den lilla theaterns Primo Amoroso . . . Men vet du hvad för en plats jag innehade? . . . det skall jag säga dig.

SÅNG N:o 2.

Kuplett.

Ja månet törne gömmas

På konstens blomsterban.

I dag man berömmas,

I morgon glömmas man.

Men en scen af stilla dygder segerpalmen
jemt tillhör,

Men om du är snäll och redlig,

Spelar lydig och beskedlig,

Skall jag bli din direktör.

(Springer ut åt venster.)

GRÅSTRÖM *(resklädd i dörren, ropande utåt).* Jaså,
källarmästarn är på landet.

THEODOR *(för sig).* Himmel! min far i Wim-
merby!

GRÅSTRÖM *(som förut).* Jaså, han kommer hem
till middan.

THEODOR. Skulle han veta, att jag är här! . . .

GRÅSTRÖM *(som förut).* Hvad fan! ä' alla rum
upptagna!

THEODOR. Jag vågar ej visa mej för honom . . .
molnen skocka sig öfver mitt hufvud!

(Skyndar ut åt höger.)

FJERDE SCENEN.

GRÅSTRÖM. *Straxt derefter* SJÖVALL.

GRÅSTRÖM (*framträdande*). Tjugufyra skilling för en mark smör och tolf riksdaler för en oxhud . . . det är nedrigt! . . . det är följdén af ångbåtar och näringsfrihet . . . få vi nu jernvägar på halsen, så . . . (*funderande*.)

SJÖVALL (*inkommande, för sig*). Fördömda lada! . . . taket alldeles bristfälligt! det är godt och väl att ha himlen beständigt öfver sitt hufvud, men när det regnar och man spelar tragedi . . .

GRÅSTRÖM (*för sig*). Jag begriper inte hur jag ska få mej rum här i stan nå'nstans . . .

SJÖVALL (*för sig*). Om man kunde få hyra sej ett brandsegel . . .

GRÅSTRÖM (*för sig*). Hela huset upptaget af komedianter . . . (*funderande*.)

SJÖVALL (*blir varse Gråström*). Garfvar Gråström! hvem fan har skickat hit honom!

GRÅSTRÖM (*blir varse Sjövall*). Hä? . . . hvad ser jag?

SJÖVALL. Det vet jag inte.

GRÅSTRÖM. Är ni med ert sällskap i Wimmerby? är det ni som upptagit hela värdshuset, så att inte en hederlig borgare kan få plats en gång? . . . hur är det, jag tror herrn inte känner igen mig?

SJÖVALL. Nej, jag kan inte ha den äran.

GRÅSTRÖM. Hvasa? . . . Var ni inte med er trupp i Westervik för tre fjerndels år se'n? . . . Köpte ni inte läder af mej till skodon åt Erik XIV? . . . reste ni inte er väg utan att betala? . . . Ni är ju skyldig mig 50 riksdaler . . . det har jag er revers på och ändå känner ni mej inte.

SJÖVALL. Då har jag så mycket mindre skäl att känna igen er . . .

GRÅSTRÖM (*häftigt gripande om Sjövalls arm*). Herre! hvar har ni min son? jag vet, att han rymt till er theater, den äfventyrarn, den förtappade . . . hvar finns han? . . . han är säkert med er . . . jag får då tag i honom . . . Vänta bara, jag skall, min själ . . .

SJÖVALL. Ni har då inte den minsta kärlek för den dramatiska konsten?

GRÅSTRÖM. Är ni galen, herre!

SJÖVALL. Ni skulle se honom i Hamlet, herre! . . . ni skulle se honom i den komiska genren . . . i "Röfvarhöfdingen" . . . i "Jocceris eller dumhet på dumhet," eller i "Sällhet på flaskor."

GRÅSTRÖM. Jag tror ni står och pikar mej, midt upp i synen!

SJÖVALL. Ni har en herrlig son . . . af honom skall bli något med tiden.

GRÅSTRÖM. Han skall bli arflös, det är jag man för.

SJÖVALL. Det blir han inte, när ni fått veta, att han blir min måg och att jag skänker honom mitt enda barn till gemål.

GRÅSTRÖM (*uppretad*). Han ämnar då verkligen gifta sej med en aktris! . . . men vänta, jag skall ta giftaslusten ur honom, jag.

SJÖVALL. I början satte jag mig på det högsta deremot. Jag tänkte så här: aktriser gifta sej vanligtvis med söner till baroner, grefvar, lorder, hertigar o. s. v., men aldrig med garfvarsöner, aldrig, herre! men er son har talang, har snille, och min dotter finner honom ganska hygglig. Han måtte säkert brås på sin mor.

GRÅSTRÖM. Mjuka tjenare!

SJÖVALL. Jag beslöt göra ett undantag från den allmänna regeln, beslöt bryta fördomens bojar, ty jag har starka ofrälse sympathier, och jag gaf derföre de unga tu min välsignelse.

GRÅSTRÖM. Jaså, ni kom ut med det?

SJÖVALL. Den glans, som omger mitt namn, är tillräcklig för våra bägge familjer . . . Derföre, min hedersvän, glömmet jag de tvister som varit oss emellan, jag glömmet att ni drifvit ett underordnat yrke, jag glömmet allt.

GRÅSTRÖM. Äfven de femti riksdaler ni är skyldig mej?

SJÖVALL. Jag glömmet allt . . . och jag tillåter er att sätta upp bo åt de unga älskande, motsvarande min dotters konstnärnamn och den hemgift hon har att vänta af mig . . . i en framtid . . .

GRÅSTRÖM. Så aflägsen som möjligt . . . tjenare, sa' Krusen. (*afsides*) Det var den oförskämdaste! (*högt*)

Hur vågar ni föra ett sådant språk, herre! — hemgiften, sa' ni . . . hvori består den der hemgiften? det skulle vara roligt att veta.

SJÖVALL. Den ligger i fonderna, ska jag säga er.

GRÅSTRÖM. Hvad för sorts fonder?

SJÖVALL. Rörliga fonder . . . jag har stora kapitaler, herre!

GRÅSTRÖM. I hvilken bank stå de?

SJÖVALL. Såg ni den stora rustvagnen vid tul-len? ni vill veta hvad jag har i den . . . ni skall få veta det.

SÅNG N:o 3.

Kupletter.

Jag har en skog med floder, berg och sjöar,
 Lik skön i Vinterns som i Vårens dar;
 Jag har ett haf med sina skär och öar,
 En himmel både molnbetäckt och klar;
 Jag har ett tempel ock, hvars prakt förvånar;
 Jag har en åska, som gör verlden stum;
 Jag har en sol, tolf stjernor, fyra månar,
 Desslikes fyra städer, tvänne rum.
 Allt det der har jag och dessutom en garderob, hvar-
 med jag kan klä upp hela nationer, kungar, gudar och
 gudinnor.

GRÅSTRÖM (*gör min af att vilja gå*).

SJÖVALL (*hejdande honom*). Hvart bär det? . . .
 förmodligen för att uttaga lysningen.

GRÅSTRÖM

GRÅSTRÖM (*häftigt*). Nej, för att uttaga bysättningsutslag på er och sedan låta föra min son med tjenliga medel till Westervik . . . ni tror er ha att göra med en enfaldig, en mes; men jag ska' visa er, att jag har skinn på näsan, jag.

SJÖVALL. Det är väl ingen konst för den som är garfvare.

GRÅSTRÖM. Och det första min gamla vän källarmästarn kommer hem, skall han köra er och hela sällskapet ut på gatan, med solar, månar och hela kodiljen, så det skall stå herrliga till. (*spränger ut.*)

SJÖVALL (*för sig*). Släktskapen med mej tycks inte smickra honom.

FEMTE SCENEN.

SJÖVALL. THEODOR.

THEODOR (*inskyndande*). Hur olyckligt att han skulle resa hit! Och nu har farbror uppretat honom till på köpet.

SJÖVALL. Du hörde då vår dialog?

THEODOR. Ja, den sista villan blef värre än den första.

SJÖVALL. Stora konstnärer och stora författare trassla alltid in affärerna, för att sedan desto bättre kunna utreda dem.

THEODOR. Men hvad är nu att göra?

Komedianterne.

SJÖVALL. Håll dej undan till spektaklets slut . . . jag skall låta sprida ut att du genast rest från staden, ty finge han veta, att du vore qvar, vore han minsann i stånd att uthvissla min tragedi . . . din far har rysliga olycksbådande läppar.

THEODOR. Men om han känner igen mej från salongen?

SJÖVALL. Omöjligt . . . du har blifvit en helt annan människa, sedan jag fick hand med dej . . . men vänta . . . för säkerhetens skull måste du skaffa dig litet svart ull och karda dej ett par stora polisånger . . . i pannan korkar du dej så mycket som möjligt . . . halfannan tums ögonbryn . . . drag några tvärstreck öfver näsan, så ser du oppnäst ut . . . och så sätter du svart vax på en af framtänderna.

THEODOR. Men, bästa farbror, jag skall ju spela en ung romersk riddare . . . inte går det då an att se ut som man vore utan tänder.

SJÖVALL. Gör ingenting . . . den romerske riddaren har varit i strid, varit med i något af de Puniska krigen, begriper du.

THEODOR. Men mitt namn kan inte stå på affschen.

SJÖVALL. Sätt dit ett annat då . . . kalla dej t. ex. för Rubini, Tamburini eller Lunkentus, det är detsamma.

THEODOR. Men han känner igen mej på rösten.

SJÖVALL. Vanställ rösten . . . det gör alltid effekt i tragedien . . . Ah! se der ha vi vår middag.
(*Tvänne kypare inbära ett större dukadt middagsbord med flera karotter och buteljer.*)

THEODOR. Hvilket ståtligt bord!

SJÖVALL. Jag ger stor middag åt min trupp.

THEODOR. Men hur är det möjligt att . . .

SJÖVALL. För en theater-direktör i landsorten är ingenting omöjligt . . . Lyckligtvis var källarmästarn bortrest på landet och jag begagnade tillfället . . . hushållerskan fick två biljetter på öfre amfiteatern och jag lofvade kyparne, att de skulle få spela med i tragedin som röfvere . . . men nödvändigt är det att vi skynda oss, innan källarmästaren kommer hem, ty han och vi äro gamla bekanta.

SJETTE SCENEN.

DE FÖRRE. ÖLANDER. GRIP. EK. DE ÖFRIGE AKTÖRERNE.

(*Stanna förvånade vid åsynen af bordet.*)

SÅNG N:o 4.

SJÖVALL.

Nå, välkommen nu hit
Med er goda aptit!
Nu till bordet!
Jag bjuder eder.

Chör.

Hvad herrlig, oförmodad syn
 Sig för vår blick utbreder!
 Det bordet fallit ifrån skyn.

SJÖVALL.

Var god tag stolar och sitt ner;
 Jag sjelf nu bjuder er
 Tag stolar och sitt ner.

Chör (fattande stolar.)

Stor tack! stor tack! vår vördnad tillhör er.
 (*Alla sätta sig till bords.*)

SJÖVALL (*under spisningen*).

Hvad flaskan strålar skön!
 Först helan och se'n halfvan.
 Skönaste salvan
 Mot sorgen är halfvan,
 Mödornas lön.
 Vin och karotter ge godt humör.
 Den som fick lefva så tills man dör.
 Kostliga rätter!

ÖLANDER.

Hvad är det?

SJÖVALL.

Kortletter.

Chör.

SJÖVALL.
Var god lägg för.

DE ÖFRIGE.
Låt oss ta för.

SJÖVALL.

Se hvad karotter stå,
Fyllda utaf Guds gåfvor!
Skönaste håfvor
Ä' alltid Guds gåfvor,
När de förslå.
Vin och karotter ge godt humör.
Den som fick lefva så tills man dör!
Värden har heder!

ÖLANDER.

Hvad är det?

SJÖVALL.

D'ä' tjäder.

Chör.

SJÖVALL.
Var god lägg för.

DE ÖFRIGE.
Låt oss ta för.

SJÖVALL.

Här ock buteljer stå,
Aldrig Artister skolka,
Ty när de kolka,
De glömma att skolka.
Tömmen! lät gå!

Vin och karotter ge godt humör.
Den som fick lefva så tills man dör.
Här finns mojenger!

ÖLANDER.

Hvad är det?

SJÖVALL.

Marängers.

Chör.

SJÖVALL.

Var god lägg för.

DE ÖFRIGE.

Låt oss ta för.

SJUNDE SCENEN.

DE FÖRRE. KÄLLARMÄSTAREN (*inrusande, hållande bägge kyparne en vid hvardera örat, men släpper dem strax, hvar efter kyparne springa ut*).

KÄLLARMÄSTARN.

Hvad är det jag får se!

SJÖVALL.

För fan! vår källarmästare!

KÄLLARMÄSTARN.

En hop komedianter!

SJÖVALL (*resande sig*).

Af största renommé!

KÄLLARMÄSTARN.

Men utan kontanter.

Chör (härmande honom).

Utan kontanter.

KÄLLARMÄSTARN.

Vackert uti stöket
Står jag arme, här.
Allt som fanns i köket
Slukas af dem der.
Mina viner!

SJÖVALL.

Se hans miner!
Allt af jord förgängligt är.

KÄLLARMÄSTARN.

Både kök och viner
Slukas af dem der.

DE ÖFRIGE.

Se blott på hans miner.
Allt förgängligt är.

SJÖVALL (*fattande ett glas, närmar sig Källarmästarn*).

Säg, hvar tar ni edra viner?
Rypras de i eget hem,
Surare än edra miner?
Tacka Gud, ni blir af med dem.

KÄLLARMÄSTARN.

Tacka Gud? —

SjÖVALL.

För ni blir af med dem.

Chör.

För ni blir af med dem.

KÄLLARMÄSTARN.

Vänta, nog jag skall er klämma.

Chör.

Han skall oss klämma.

KÄLLARMÄSTARN.

Jag skall er för domstol stämma.

Chör.

Han skall oss stämma.

KÄLLARMÄSTARN.

Skall er klämma.

Chör.

Han är rolig.

KÄLLARMÄSTARN.

Och er stämma.

Chör.

Mycket rolig.

KÄLLARMÄSTARN.

Inför Rådhus-Rätt.

KÄLLARMÄSTARN.
Inför Rådhus-Rätt.

DE ÖFRIGE,
Rolig på sitt sätt.

SJÖVALL.

En skål förr än de sista droppar fly,
För värden, konstens skydd i Wimmerby.

Chör (hvarunder alla omgifva
Källarmästarn, klinga med
glasen, låta honom lukta
på vinet och föra hvarje-
handu upptåg.)

Klang, kling, klang! Vi tömma sista glaset.

Svenska städer bättre värd ej ha.

Klang, kling, klang! vi tacka för kalaset.

Edert vin var surt, men smakte bra.

Han, den ädlaste bland Bacchi bröder,

Blomstrande, liksom en morgonsky,

Lefve, lefve han som konsten stöder

I den stolta staden Wimmerby.

Slut på Första Akten.

ANDRA AKTEN.

(Ladan, hvaruti theatern är uppställd på så sätt, att på högra och venstra sidan omvända kuliss-skärmar äro placerade, invid hvilka hvarjehanda accessoirer stå. Vid andra kuliss-skärmen en ramf af ljus i stora träd-klossar, bakom hvilka är en på kant stående bräda, som går tvers öfver scenen, åtskiljande ladans theater och åskådare. Bakom ramfen 3 musikanter, en klarinett, en viol och en bastrumma; bakom dem en upphöjd amfitheater, fullsatt med åskådare af bägge könen, ofvanom hvilka från taket nedhänger en ljuskrona af träd, med några ljus uti.)

FÖRSTA SCENEN.

SJÖVALL. THEODOR. JOSEPHINE. GRIP. EK. AKTÖREB
OCH AKTRISER. GRÅSTRÖM OCH KÄLLARMÄSTAREN (bland
åskådarne på första bänken i fonden).

(Vid ridåns uppgång är theatterridån uppdragen, så att den provisoriska theatersalongen presenterar sig. Sjövall och Grip, den förre i kunglig kostym utan krona, och den

sednare som Öfversteprest, stå vid första kulissten med ansigtetena åt publiken, samt på motsatt sida aktriser, klädda såsom Vestas prestinnor. Theodor, såsom Astolf i romersk rustning, är inne på scenen, fäktande med Ek, kostymerad som rövare. Josephine, såsom Prinsessan Kunigunda, ligger afsvimnad nära ladans ramf och lutande mot en trädstubbe. Flere Aktörer ligga här och der, föreställande rövare, hvilka blifvit dödade af Astolf. Åskådarne applådera, ropande: bravo.)

SJÖVALL (*applåderande sjelf*). Bravo! hvilken stor dramatisk effekt! (*till Grip*) applådera då människa! har herrn bly i armarne?

GRIP (*ropande och applåderande*). Bravo! bravo!
(*Publiken upphör att applådera*.)

EK (*hållande upp med striden*).

Håll upp! du är sårad,

Det säger jag dej!

THEODOR.

Blef jag genombårad,

Jag kände det ej. (*de fäktade*.)

SJÖVALL (*halfhögt till de fäktande*). Akta, att ni inte gör hvarandra illa.

THEODOR.

Bandit du blef sårad,

Du döden tillhör.

EK.

Jag blef genombårad,

Jag tror att jag dör. (*faller*.)

EN FRUNTIMMERSRÖST FRÅN SALONGEN. Vatten! vatten! jag dånar.

SJÖVALL. Det var hushållerskans röst . . . hvilken stor dramatisk effekt!

THEODOR (*böjande sig öfver den fallne*).

Bandit! du funnit har gräns för ditt öfvermod.
Dö genast och ligg se'n och simma i ditt blod.

(*Sticker honom.*)

NÅGRA RÖSTER FRÅN SALONGEN. Bravo! bravo!

ANDRA RÖSTER. Chut! Chut!

SJÖVALL (*tittar fram på scenen*). Hvad hyschar de åt! Ä' de galna?

THEODOR.

Jag segrande ur striden gick,
Dock fylls min själ af sorg och smärta.
Der ligger en med brusten blick
Och der en ann' med brustet hjerta,
Ty hatet, sorgerna och nöden
De äro trogna uti döden.

SJÖVALL. Sköna tanke! Gud vet hvar jag tog den ifrån! (*lyssnande*) Hvad för slag! ingen applåd?

THEODOR (*går till Josephine*).

O Kunigunda min, till lifvet återvakna!

JOSEPHINE (*börjar resa sig*).

Du lefver!

THEODOR.

Lefver, ja!

JOSEPHINE.

Jag får dig mer ej sakna.
Hvad syn! hvad blod! hvad lik! hör grafvens klockor
skalla!
Säg, har du ensam fäktat mot dem alla?

THEODOR.

Jag höjt mitt skarpa svärd och alla blefvo kalla.

(Bravorop från salongen.)

SJÖVALL. Jo jo, jag visste jag skulle knipa dem
... , bravo!

JOSEPHINE.

Till flykt vi våra fötter lyfta.

THEODOR.

Till någon lugn och stilla dal.

JOSEPHINE.

Der bygga vi vår lefnads blomstersal.

THEODOR.

I någon lugn och stilla klyfta.

SJÖVALL *(högt)*. Bravo! *(till Sujetterna midtemot)*
Applådera då der borta. *(Sujetterna applådera.)*

KÄLLARMÄSTARN. Hvad är det? . . . komedianter-
ne applådera sjelfva.

GRÅSTRÖM. Ja, det gör de visst det.

SJÖVALL. Hå fan! *(knuffar till Grip)* Chut!

GRIP. Jag tiger ju som muren.

SJÖVALL *(tittar åt scenen)*. Fortsätt, fortsätt!

THEODOR *(omfamnande Josephine)*.

Der drömma vi . . .

SJÖVALL. Akta, du tappar ena polisången.

THEODOR. Der . . . der . . . *(kommer af sig och ropar åt Sjövall)* Hur är det?

SJÖVALL *(sufflerar)*. Der drömma vi.

THEODOR. Der drömma vi hvar . . . hvar . . .
(kommer af sig) hvar . . .

KÄLLARMÄSTARN. Han kan inte.
(Knot från Salongen.)

SJÖVALL (tittar fram, sufflerande hårdt). Hvar morgon ny.

GRÅSTRÖM. Morgens, herr Sjövall.

SJÖVALL (drager sig tillbaka). Hå fan! man såg mej . . . fortsätt, fortsätt!

THEODOR.

Der drömma vi hvar morgon ny
Och slumrens Gud skall oss omhölja.

JOSEPHINE.

När sol går upp på rosig sky.

THEODOR.

Till sol går ned i rosig bölja.

(Släpper Josephine och ropar)

Ja älskade, om någon skiljer oss,

Mot himlar och mot afgrundar jag slåss.

(Störtar till Josephines bröst.)

SJÖVALL. Sköna tanke! . . . ner med ridån! . . .
(Theater-ridån faller under applåder. Sjövall springer fram på scenen ropande till de liggande) Opp nu, god' herrar . . . Alla rötvarne ska klä' om sej till prester. (Omfamnande Theodor och Josephine) Gudomligt mina barn, gudomligt . . . Plats på theatern! . . . det blir säkert framropning.

JOSEPHINE (bedjande). Kan jag inte slippa gå in?

THEODOR. Går inte Josephine, så går inte jag heller.

SJÖVALL. Det går inte an att neka . . . Jag följer er in både i egenskap af far och författare . . . Men hvad vill det säga? (*lyssnar*) De ropa inte . . . (*går till ridån och tittar ut*) Kors en så otacksam publik! (*återvänder*) Der sitta de helt ogeneradt och äta pepparkakor och bjuda hvarandra på snus . . . det är rysligt! . . . det här öfverlefvver jag aldrig . . .

JOSEPHINE. Goda pappa, lugna sej.

THEODOR. För all del, bästa farbror!

DE ÖFRIGE SUJETTERNE (*omgifvande Sjövall*). Bästa herr direktör!

JOSEPHINE. Hvad gör det, när man ändå har ut-sålt hus?

SJÖVALL. Det finns då inte det minsta konstsinne hos Smälänningarne! . . . men jag föraktar dem . . . den som har halfva Sverige för sig, kan sätta sig öfver Wimmerby . . . kors en så otacksam publik . . . nu i ordning, mitt herrskap! . . . sista tablån går . . . Hör, hör, machinist!

MACHINISTEN. Hvad befaller direktörn?

SJÖVALL. Putsa ramfen och tag hit min krona.

MACHINISTEN. Jag fruktar att ljusen i ramfen slockna innan tablåens slut . . .

SJÖVALL. Snyt dem försigtigt då!

(*Machinisten går och putsar ljusen.*)

THEODOR (*till Sjövall*). Han måtte väl inte ha känt igen mej.

SJÖVALL. Omöjligt! . . . han tror, att du är flera mil från Wimmerby.

JOSEPHINE. Men det hade varit mycket bättre om Theodor genast gått till sin far och . . .

SJÖVALL. Följden hade då blifvit, att han förbjudit Theodor uppträda . . . då hade vi gått miste om ett fullt hus . . . du var ypperlig, min flicka . . . såg ni den der herrn i mustacherna som satt på första bänken? det var säkert en af diplomatiska korpsen.

JOSEPHINE (*infallande*). I Wimmerby, ja.

SJÖVALL. Fram med Vestas altare.

(*Machinisten, biträdd af Aktörer i hvita kåpor, frambära ett illa måladt altare, som placeras på ena sidan*).

MACHINISTEN (*bärande en förgylld papperskrona*). Här är kronan, herr direktör!

SJÖVALL. Godt! (*betraktar kronan*) Hvad är det? jag sa' ju till i Fahlköping, att den skulle förgyllas om.

MACHINISTEN. Det fanns inte bladguld i hela staden.

SJÖVALL (*sätter på sig kronan*). Jag får sätta bästa sidan fram och akta mej att vända ryggen till publiken . . . (*vänder sig om*) men för tusan, hvar är herr Ölander?

ER. Han har gått och lagt sej.

SJÖVALL. Är han galen? han spelar ju tyrann i sista tablån.

ER. Han sa' att han inte ville gå in på scen förrän han fått ut de tjugutusen riksdaler, direktörn är skyldig honom.

SJÖVALL. Tjugutusen! är han förryckt . . . det är bara tjugu riksdaler han har att fordra; men när

han är drucken, så ser han allting tusen gånger större än det är. Gå genast ner och haf upp honom . . . Den menniskan gör mej idel förargelser. (*Ek går.*)

MACHINISTEN. Herr direktör! jag begriper inte, hur vi ska få månljust . . . vi ha visst under resan råkat köra sönder månan.

SJÖVALL. Nå, skarfva ihop bitarne då . . . det måtte väl räcka till en halfmåne åtminstone . . . Men hvarföre äro inte skyarna upphängda?

MACHINISTEN. Det har regnat på skyarne . . . de äro alldeles uppblötta.

SJÖVALL. Nå, hvarföre har man inte torkat dem då?

MACHINISTEN. Det hjälper inte . . . hela himmeln är förstörd.

SJÖVALL. Är himmeln förstörd? . . . då skall fan ta vid skjutsbönderna! . . . Men hvar är krigshären?

MACHINISTEN. Der kommer den. (*går.*)
(*Two Aktörer, klädda som romerska soldater, inkomma.*)

SJÖVALL (*till vakten*). Ni ställer er på samma sida som jag och följer in med mej . . . hvad är det för buller der i kulissen?

ANDRA SCENEN.

DE FÖRRE. KÄLLARMÄSTARN.

KÄLLARMÄSTARN (*inrusande från sidan mot Sjövall*). Herre! tänker ni bedraga mej . . . ni lofvade jag skulle få pengar för middagen i biljettluckan . . . Men för-

säljerskan sa', att ni förbjudit henne lemna ut något.

SJÖVALL (*med värdighet*). Hvem är ni? hur djerfves ni att . . .

KÄLLARMÄSTARN. Inga undanflykter, herre! hit med pengar, eller . . .

SJÖVALL (*pekar på sin krona*). Vet ni hvem ni talar till . . . Olycklige! ser ni inte att ni har en kung framför er!

KÄLLARMÄSTARN (*tränger in på honom*). Se så, herre!

SJÖVALL. Vakt! för ut honom och hugg hufvudet af honom!

KÄLLARMÄSTARN (*studsande*). Hvad är det för saktans spektakel?

SJÖVALL (*högtidligt*). Hugg hufvudet af honom.

(*Vakten drifver ut Källarmästarn i kulissen.*)

TREDJE SCENEN.

DE FÖRRE utom KÄLLARMÄSTARN.

THEODOR (*skyndande till Sjövall*). Jag hörde nyss, att min far sökt tränga sej in på theatern.

SJÖVALL. Var du lugn! . . . ingen fordringsägare får entré på teatern.

THEODOR. Hur olyckligt, om han kommer underfund med förhållandet!

SJÖVALL (*ropande utåt*). Machinist!

MACHINISTEN (*osynlig från vinden*). Ja, herr direktör!

SJÖVALL. Hur är det med gässena? glöm inte att de ska hissas ner på slutet.

MACHINISTEN. Tåget har brustit.

SJÖVALL. Knyt ihop det.

MACHINISTEN. Det är så många knutar förut.

SJÖVALL. Så mycket starkare blir det . . . hvarför tänder man inte offerelden . . . allt skall jag bestyra om (*tar ett ljus från ramsen och tänder elden på altaret*). En theaterdirektör i landsorten är den mångsidigaste talang på jorden.

(*Stampningar från fonden*).

JOSEPHINE. Goda pappa! är det inte färdigt att att börja?

SJÖVALL. Jag väntar på herr Ölander . . . det var fasliga fötter på den publiken . . . Smälänningarne äro kända för sina stora fötter . . . Hvar är åskan?

GRIP (*som har plåten*). Den håller jag i.

SJÖVALL. Hvar är blixten?

GRIP. Den hänger på spiken här bredvid.

(*Stampningar från fonden*).

THEODOR. Det går inte an att dröja längre.

SJÖVALL. Men tyrannen är inte här än . . . jag skickade nyss herr Ek efter honom.

(*Stampningarne fortfara*).

FLERE SUJETTER. Låt oss börja, låt oss börja!

JOSEPHINE. Herr Ölander hinner ju komma under det chören sjunges.

SJÖVALL. Hvar är Öfverstepresten?

GRIP. Här är jag.

SJÖVALL. Plats, plats! (*intager jemte vaktén sin förra plats vid första kulissen. De öfrige Sujetterne skynda öfver till motsatt sida, så att sjelfva scenen blir fri.*)
Upp med ridån!

(*Theaterridån uppgår. Theater-orkestern uppspelar en grotesk marsch, hvarunder sujetterna, fruntimren först och karlarne sedan, beträda scenen. Efter dem följer Theodor och Josephine bröllopsklädda, samt sist Grip. Processionen går några hvarf öfver scenen, hvarest den grupperar sig på hvar sin sida af Theatern. Theodor och Josephine ställa sig framsför altaret. Sjövall, vid första kulissen, blåser i blixtpipen och bultar på en plåt, för att härma åskan. Den verkliga orkestern slår an.*)

Chör.

(*Alla på scenen knäfalla.*)

Helga Vesta, hör vår bön!

Gif de älskande sin lön!

SJÖVALL (*som äfven deltar i chören och slår takt, faller in med följande kupletter*).

Dråplig och mäterlig är tragedien.

Ingen kan honom betala.

Sjelfva den Svenska Akademien

Sätta jag skall på det hala.

Chören.

Helga Vesta, hör vår bön!

SJÖVALL.

Jag skall min lycka göra på den,
Pengar förtjena som fanken;
Och kapitalet sätter jag se'n
In uti Östgötha banken.

Chören.

Gif de älskande sin lön.

SJÖVALL.

Nog blir jag utnämnd till Kommendör
Af Kunglig Nordstjerne-orden.

Chören.

Helga Vesta!

SJÖVALL.

Se'n får en efterverld, när som jag dör,
Resa min byst, ja, det får den.

Chören (uppresande sig).

Helga Vesta, hör vår bön!

SJÖVALL. Skönt! gudomligt! . . . Hm? ingen
applåd? . . . de ä' inte serdeles musikaliska i Wim-
merby.

THEODOR.

O Kunigunda! O hvad fröjd och lycka!
Jag får dig då som brud i mina armar trycka!

SJÖVALL. Den Ölander som inte kommer!

JOSEPHINE.

O, Astolf! O, med dig jag lefva får,
Med dig jag genom eld och vatten går.

(Några bravorop från fonden.)

SJÖVALL. Intresset stiger . . . man måste under-
hålla det. (blåser i blixtpipan och slår på plåten.)

(Sujetterna gruppera sig på ena sidan af theatern. Theo-
dor och Josephine stanna kvar framför altaret.)

GRIP (närmar sig de älskande
och utsträcker armarne öf-
ver dem).

J unga älskande som ödets stormar trotsat,
Som er igenom skär och klippor lotsat.

SJÖVALL. Den Ölander! jag förgås af oro.

GRIP.

Å Gudars vägnar jag välsignar er
Och åt hvarandra jag er ger.

SJÖVALL. Vapengny utom scenen. (till vakten)
Gör vapengny! (Soldaterna slamra med svärden) Nu skul-
le tyrannen in för att mörda de älskande och han
kommer inte. Jag kan inte på samma gång vara ty-
rann som mördar och kung som välsignar. (ropar häf-
tigt åt scenen) Säg om välsignelsen, men långsammare.

GRIP.

Å Gudars vägnar jag välsignar er . . .

SJÖVALL (som förut). Mycket långsammare.

GRIP.

Och åt hvarandra jag er ger.

Men tyst, jag någon komma ser.

SJÖVALL. Han kommer inte, den uslingen.

(Sujetterna på scenen betrakta förlägna hvarandra. Theaterpubliken synes orolig och hviskande sinsemellan.)

Ek (tittar fram från motsatta sidan). Direktör! herr Ölander sofver som en stock.

SJÖVALL (förtviflad). Tyrannen sofver! . . . jag är förlorad! . . . väck honom och säg att han ska få 2 recetter i Ämål.

(Ek försvinner.)

FLERE AF ÅSKÅDARNE. Hvad är det? hvad är det?

KÄLLARMÄSTARN. Det var ett ljust spektakel!

(Sorl och knot från åskådarne.)

SJÖVALL (inåt). Om jag kunde hitta på något annat slut . . . Om igen med välsignelsen.

GRIP.

Å Gudars vägnar jag välsignar er . . .

SJÖVALL. Den förbannade Ölander!

FJERDE SCENEN.

DE FÖRRE. GRÅSTRÖM.

GRÅSTRÖM (inkommande på samma sida hvarifrån Ek aflägsnat sig). Det är bestämdt son min . . . jag kände igen honom.

SJÖVALL (förskräckt). Garfvarn! . . . hvad vill han här? . . .

GRIP.

Och åt hvarandra jag er ger.

GRÅSTRÖM (*störtar in på scenen, vändande sig mot Theodor*). Så har jag dig ändtligen fast . . . tycker du, att du handlat som en son du . . . du förtjenade min förbannelse!

(*Applåd från publiken i fonden.*)

SJÖVALL. Bra! bra! (*applåderar*) Han räddar min tragedi.

THEODOR (*förvirrad*). Bästa pappa! (*gör under hela uppträdet med fadern en mängd bönfallande gester.*)

GRÅSTRÖM. Om din mor såge dig nu der du står och åbakar dig, så skulle hon vända sig i sin graf.

(*Applåd af publiken i fonden.*)

SJÖVALL. Ypperligt! . . . publiken tror att det hör till pjesen.

GRÅSTRÖM. Hör du, din dagdrifvare! är det för att kluta ut dig som ett åkerspöke, som du fått lära dig det dubbla Italienska bokhålleriet.

SJÖVALL (*för sig*). Aj! det var inte dramatiskt.

GRÅSTRÖM. Tycker du att du ser ut som en människa? . . . Nej, som en kalkontupp ser du ut . . . Men vänta du, jag skall lära dig gala med mitt spanska rör jag. (*rusar mot Theodor med upplyftad käpp.*)

(*Alla på scenen draga sig in mellan kulisserna. Gråström förföljer Theodor rundt kring scenen. Theodor framskjuter mellan sig och fadern Vestas altare, kring hvilket den sednare flere hvarf jagar den förre. Bravorop och applåder från fonden.*)

SJÖVALL. Nu skämmer han bort alltsammans . . . (*till vakten*) Kom! (*skyndar in på scenen, åtföljd af vakten, och fattar uti Gråströms upplyftade arm.*)

Omensklige

Omensklige tyrann och fasansfulla far!
Säg, vill mot eget blod så hemskt och grymt du rasa?

GRÅSTRÖM (*förbluffad*). Hvad nu?

SJÖVALL.

Du fyller menniskor och Gudar upp med fasa.

I häkte honom sätt, som ingen dager har.

GRÅSTRÖM. Hvad fan är det?

SJÖVALL.

Blodtörstige despot! från Gudars honing gack!

Vakt! smid hans arm i jern, sätt på hans fot en black!

(*Starka applåder från fonden. Vakten griper Gråström och sätter sina svärd mot hans bröst.*)

GRÅSTRÖM (*ängslig*). Vill man mörda mej!

SJÖVALL.

De älskande förena nu,

Eller du klyfves midt itu.

FLERE ÅSKÅDARE. Bravo! bravo!

GRÅSTRÖM (*förskräckt*). Ska' jag klyfvas . . .
hjelp!

SJÖVALL.

Sitt samtycke han ger,

Och han förenar er.

Och låt oss sedan tacka Vesta,

Som styrt allt till det bästa.

(*till sjugetterna*) På knä, på knä! (*ropar i kulissen*) Ner
med gässena och tänd bengaliska elden!

(*Alla knäfalla. Vakten tager uti Gråström och tvingar
äfven denne att falla på knä.*)

Komedianterne.

3

Chör.

Vesta, hör vår bön!

Gif de älskande sin lön.

(Machinisten framslyttar, under chören, en liten bengalisk eld vid första kulissen och antänder densamma, vid slutet deraf.)

SJÖVALL. Ridån ner! (Theaterridån faller, under starka applåder.)

SJÖVALL (biträdd af Theodor, reser upp Gråström och leder honom närmare avantscenen). Store man! du har räddat min tragedi (omfamnar honom).

THEODOR (kysser sin fars hand). Förlåt mej, min far!

JOSEPHINE. Var inte ond på oss.

GRÅSTRÖM. Det går alldeles omkring för mej.

RÖSTER FRÅN FONDEN. Garfvar Gråström! Gråström fram!

SJÖVALL (till Gråström). Man ropar in er . . . er lycka är gjord . . . plats! . . . opp med ridån!

(De flesta draga sig åt sidorna. Ridån går upp. Sjövall och Theodor leda in Gråström. Josephine, åtföljd af fruntimmerna, skynda in och sätta en lagerkrans på Gråströms hufvud. Bravorop och applåder, hvarunder theaterridån faller.)

SJÖVALL. Hvilken oerhörd framgång!

GRÅSTRÖM. Gud trösta mej! jag tror jag blir tokig!

SJÖVALL. Det är snillets uppenbarelse . . . alla tidningar ska lofsjunga er, hela Europa kasta blommor på er.

MACHINISTEN (till Sjövall). Det var omöjligt att få ner gässena.

SJÖVALL. Behöfdes inte . . . herr Gråström kom i stället.

FEMTE SCENEN.

DE FÖRRE. KÄLLARMÄSTARN och ÖLANDER (*strax efter hvarandra*).

KÄLLARMÄSTARN (*skyndande till Gråström*). Gråström, min gamle vän! . . . hvem kunde tro att . . .

GRÅSTRÖM (*till Källarmästarn*). Hvad sa de?

SJÖVALL. Att er make inte finnes.

GRÅSTRÖM. Jag blef ju framropad.

SJÖVALL. Och lagerkrönt.

GRÅSTRÖM. Obegripligt! . . . det är som en dröm.

SJÖVALL. Förblif i den ljuftva drömmen . . . O! hvarföre har ni bortkastat era bästa år i garfverierna?

GRÅSTRÖM (*till Theodor och Josephine, som smeka honom*). Mina barn! . . . jag känner mej så underlig . . . bloden stiger mej åt hufvudet.

SJÖVALL. Det är snillet som stiger upp åt hufvudet.

GRÅSTRÖM. Det är för märkvärdigt . . . hvem kunde ana det! stormande applåder för mej . . . Är det inte värre konst än så! (*tar sig på hufvudet och känner kransen*) Hvad är det här? jag tror jag har qvistar i hufvudet.

SJÖVALL. Det är snillet, som växer ur hufvudet. Redan så stor som elev . . . hur kolossal skall ni ej bli, när ni en gång blir utvecklad.

ÖLANDER (*inkommande i morgonrock och något drucken*). Plats! . . . jag tyckte jag blef framropad.

SJÖVALL (*fattar Ölander i kragen*). Eländige!

ÖLANDER. Ja, jag är riktigt krasslig . . . jag var alldeles frisk när jag lade mej . . . men när jag vakna, så var jag sängliggande.

SJÖVALL (*omfamnande Gråström*). Gråström! kom ännu en gång till mitt bröst! (*till Källarmästarn*) Herre,

delar er väns lycka (*omfamnande honom*) och rangera en större supé.

KÄLLARMÄSTARN. Men min räkning för middagen.
SJÖVALL. Bort med alla fäfängliga tankar på denna högtidsdag. (*till Theodor*) Gosse, omfamna din far. (*till Josephine*) Flicka, omfamna din svärfar! . . . namnen Gråström och Sjövall skola följas åt ända in i senaste efterverld!

SÅNG N:o 6.

Chör.

Glans och ära följa dem åt,
Ingen dem från ryktets höjder jagar.
Ända in i senaste dagar
Deras minnen gå samma strät.

SJÖVALL (*till Gråström*).

Ja, min värdaste konfrater,
Fröjda dig åt dina dater.
Lägg nu ner i min theater
Bums ditt hela garfveri;
Ty så här kring verlden ljudar:
Gråström först beredde hudar;
Men, tack vare höge Gudar!
Han blef störst i tragedi.

Chör.

Glans och ära följa dem åt,
Ingen dem från ryktets höjder jagar.
Ända in i senaste dagar
Deras minnen gå samma strät.

Slut.

Svenska Theatern.

Under denna rubrik har följande af detta ar-
 beto, samlat de på hans förlag utkomna theatersty-
 ken af inhemska författare. Genom inbördes likhet i
 tryck och format kunna dessa stycken utgöra en
 samling. Efterföljande äro redan utgifna och samla-
 gen tilläses ständigt med alla nya theaterstycker.

1.	Magister Bäckström. Lustspel i 2 akter.
2.	Ehrens. Skådespel i 4 akter.
3.	En förtäring på Gållhalsen. Sats. Lustspel.
4.	Lilla Kärnan. Lustspel i 3 akter.
5.	Engeström och hans Kärnan.
6.	Stockholm. Westmans och G. sats.
7.	Herr Burdwell och hans sats. Lag på landet.
8.	Lag och 1818.
9.	Lindström. Skådespel.
10.	Mittomst. Lustspel.
11.	Fossilhälsan.
12.	Lenny eller Kungälvströmmen. Samtliga af Aug. Blanche.
13.	Häster Smitt. af Joh. Jolin.
14.	Det Östliga. Lustspel af H. Fallberg.
15.	Femhundrade Fickhuden. Kom- edi. af M. Camner.
16.	En half million. Lustspel af samme. Christina.
17.	Symphonien af samme förf.
18.	Kamraderna af Joh. Jolin.
19.	Hörsammallerna af samme. Christina.
20.	Fickhuden på Söder.
21.	En Revolution i Kinnans.
22.	Profundet eller Fickhuden för- när i Stockholm.
23.	Profundet i Stockholm.
24.	Gud till vid Estlinns eller Sista Kinnans.
25.	Tidens Strid.
26.	Fickhuden och Kinnans Strid.
27.	Böcker Fader.

Svenska Theatern.

Under denna rubrik har förläggaren af detta arbete, samladt de på hans förlag utkomne theaterstycken af inhemska författare. Genom inbördes likhet i tryck och format kunna dessa stycken anses utgöra en samling. Efterföljande äro redan utgifne och samlingen tillökes ständigt med alla nya theaterpjäser.

N:o	1.	Magister Bläckstadius. Lustspel i 2 akter	16.
	”	2. Läkaren. Skådespel i 4 akter	24.
	”	3. En Födelsedag på Gäldstugan. Lustspel	24.
	”	4. Rika Morbror. Lustspel i 2 akter	16.
	”	5. Engelbrekt och hans Dalkarlar	24.
	”	6. Stockholm, Westerås och Upsala	16.
	”	7. Herr Dardanell och hans upp-tåg på landet	16.
	”	8. 1846 och 1946	16.
	”	9. Jernbäraren. Skådespel	16.
	”	10. Hittebarnet. Lustspel	16.
	”	11. Positivhataren	16.
	”	12. Jenny eller Ångbåtsfärden	12.
		<i>Samtliga af Aug. Blanche.</i>	
	”	13. Mäster Smith, af Joh. Jolin	32.
	”	14. Det Otroliga. Lustspel af R. Kullberg	16.
	”	15. Femhundra Riksdaler Banko, af M. Cramér	16.
	”	16. En half million. Lustspel af samme författare	16.
	”	17. Synansellerna af samme förf.	24.
	”	18. Barnhusbarnen af Joh. Jolin	44.
	”	19. Bröstkamellerne af samme författare	16.
	”	20. Flickorna på Söder	16.
	”	21. En Revolution i Månan	16.
	”	22. Profbladet eller Frihetens lön	12.
	”	23. Polkander i Stockholm	16.
	”	24. Carl XII vid Pullava eller Sista Resursen	16.
	”	25. Tidens Strid	16.
	”	26. Polkander och hans Fru.	16.
	”	27. Döden Fadder	16.

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
								
								